

Dejiny hudby

- dejiny hudobných kultúr
- dejiny hudobných štýlov
- dejiny osobností
(tvorcovia, interpreti)
- dejiny inštitúcií

Sv. Cecília – patrónka hudby a hudobníkov

*„Dejiny obsahujú jednak usporiadanie lexikálnych dát o hudobníkoch a hudobných dielach, a zároveň sa snažia zachytiť **zmysel hudobného vývoja**, aký sa javí z konkrétnych diel.*

*Prvému som sa snažil vyhýbať, lebo znalosť lexikálnych dát je z umeleckej stránky **bezenná**. Mne ide predovšetkým o **zachytenie zmyslu hudobného vývoja**“*

(Jozef Kresánek, zakladateľ slovenskej hudobnej vedy)

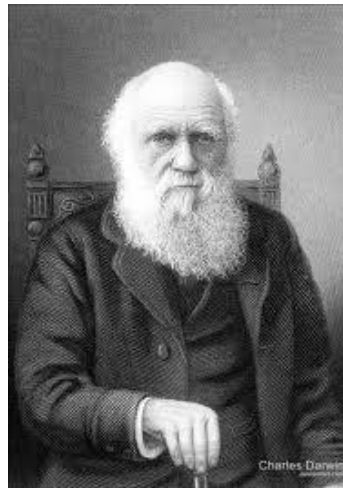
- ❖ zmysel versus dáta
- ❖ možno hľadať zmysel bez dát ?

„Človek hudbu nestvoril, iba ju objavil...“

- **Larynx** (prvotne slúžil na prívod vzduchu)sa narovnávaním chôdze zdokonaľoval na **orgán fonácie**. Larynx nevytvára reč, je len prostriedkom tlmočenia myslenia...
- Najstaršie výklady o hudbe:
 - dar od božstiev (mýty, legendy)
 - napodobňovanie zvukov prírody

Otázka priority medzi hudbou a rečou

- **Prvenstvo reči pred hudbou:** určitá príbuznosť hudby a melodickej línie reči – predpokladaný dôkaz, že hudba je odvodená z reči?
- **Prvenstvo hudby pred rečou:** obhajoval ho napr. Charles Darwin

či už človek našiel nástroj hotový, alebo si ho vyrobil na iný účel, v určitom momente sa mu jeho tón(y) tak zapáčili, že ho chcel mať a uchovať si ho aj do ďalších dní...

„Počátek hudby je určité problém estetický.“

(Josef Hutter)

Teória „pravýkriku“

- Človekom vydávané zvuky neboli spočiatku ani rečou ani hudbou, teda reč a hudba sa vyvíjali **súčasne**
- **Prazvuk** či **pravýkrik** sa sformoval do *artikulovaného zvuku* (hovorová kadencia) alebo sa stal *zvukom štylizovaným* (tón, prvý kadencia, prvá melizma)...

Prvé „protoestetické“ podnety

- u vtáčieho signálu sa dokonca predpokladá, že mohol u jednotlivcov aktivizovať podvedomé „**protoestetické**“ **podnety**
- Spôsob komunikácie v praveku nebol ani hudbou ani rečou, mal však už svoje rysy ako: **výška** , **prízvuk** a **trvanie**
- **Prelom na ceste k hudbe:** *krikové parlando, recitácie, deklamácie*, vyludzované **zosilneným výdychom** otvorených úst, **kvílením, krikom** a pod.

„Prototónová“ komunikácia ako predzvest' hudby

- pri **tónovej bubnovej reči** už bola rozlišovacím znakom tónová výška, ide o „**prototónovú**“ komunikáciu
- neskôr silnejšie zvukové zdroje na prenášanie dorozumievacích významov na väčšiu vzdialenosť (cca 90 minút chôdze):
 - ❖ rôzne *píšťaly*
 - ❖ *nástroje ale i bubnové zdroje*, ktoré mohli mať výškové rozoznateľné zvuky (vysoké, stredné, hlboké – rozoznateľná výška zvukov)

Ukážka afrických bubnov

Koncepcie dejín európskej hudby

- v dejinách európskej hudby spravidla prezentuje len zlomok toho, čo môžeme považovať za európsku hudbu v jej historickom vývoji
- **tradičná koncepcia dejín hudby ako dejiny západoeurópskej hudby** (teritórium Anglicka, krajín Beneluxu, Francúzska, Nemecka, Španielska...)

Deformácie:

- ❖ **germanofilské videnie** európskych hudobných dejín
- ❖ **národné alebo nacionalistické videnie** vlastných hudobných dejín

Riešenie:

- ❖ koncept „**univerzálnych**“ hudobných dejín

Špecifiká európskeho hudobného vývoja

Dejiny európskej hudby majú osobitý ráz v porovnaní s hudbou iných kontinentov, prejavuje sa nasledujúco:

- určujúci význam **viachlasu**
- notačný systém a **písomné tradovanie** hudby
- vplyv **kresťanstva**

Dejiny európskej hudby chápeme ako **dejiny hudobných štýlov**

- pod pojmom **hudobný štýl** rozumieme súhrn príznačných prvkov spoločných určitému okruhu hudobných prejavov (miesto vzniku, doba, individualita tvorcu, originalita tvorcu, školy, smery...)

Periodizácia dejín európskej hudby

„Hudobno-štýlová“ periodizácia Vladimíra Helferta:

1. **monodiálny (jednohlasný) štýl grécky a orientálny** (3.-6. storočie)
2. **monodiálny štýl chorálny** (7. storočie - 2. pol. 10. storočia)
3. **monodiálny štýl svetský** (koniec 10. storočia - 2. pol. 13. storočia)
4. **polymelodický štýl** (koniec 13. storočia - 2. pol. 16. storočia)
5. **melodicko-harmonický štýl** (koniec 16. - začiatok 20. storočia)

- má svoje slabiny...

Tradičná/zaužívaná periodizácia:

Vymedzenie jednotlivých štýlových období je len orientačné, vytvára časové rámce tzv. štýlovo homogénnych období

- antická hudba (do 6. stor.)
- stredoveká hudba (7.-14. stor.)
- hudobná renesancia (15.-16. stor.)
- hudobný barok (17.-1. pol. 18. stor.)
- hudobný klasicizmus (2. pol. 18. stor. - cca 1814)
- hudobný romantizmus (cca 1814-1890)
- hudobná moderna (cca 1890-1918)
- klasické obdobie hudobnej avantgardy (1918-1945)
- povojnová hudobná avantgarda (1945-1970)
- hudobná postmoderna (od konca 60. rokov 20. stor.)